

порівнянні з існуючою ситуацією, особливо аудиторного навантаження.

2. Важливим аспектом підготовки аспірантів для викладання у вищій школі є вивчення основ риторики, тому доцільною є додаткова увага щодо викладення відповідної навчальної дисципліни.

3. Більше часу потрібно приділяти виконанню практичних робіт, особливо пов'язаних із проведенням різних форм навчальних занять зі студентською аудиторією.

4. Необхідно звернути увагу на поліпшення англійської компетентності аспірантів як умови ефективного виконання поставлених перед ними завдань.

5. Нагальною потребою часу є підготовка навчального посібника або підручника для аспірантів НАДУ при Президентіві України за тематикою, що розглядається.

Перспективними напрямками досліджень даної проблематики є розробка технологій підготовки магістрів і аспірантів до викладання окремих предметів у системі Національної академії державного управління при Президентіві України, розробка пропозицій щодо вдосконалення навчального процесу в аспірантурі.

Список використаних джерел

1. **Луначек В. Е.** Підготовка магістрів державного управління до забезпечення якості освіти: теорія та практика : монографія / В. Е. Луначек. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. – 372 с.

2. **Методика** викладання у вищій школі. – Режим доступу : www.dstu.dp.ua:8080/Portal/Data/2/7/2-7-tp7.pdf.

3. **Методика** навчання і наукових досліджень у вищій школі : навч. посіб. / С. У. Гончаренко, П. М. Олійник, В. К. Федорченко [та ін.] ; за ред. С. У. Гончаренка, П. М. Олійника. – К. : Вища шк., 2003. – 323 с.

4. **Навчально-методичні** матеріали до вивчення курсу «Методика викладання у вищій школі». – Режим доступу : www.lnu.edu.ua/Pedagogika/resources/mizhn5m_metod.pdf.

5. **Полякова Г. А.** Педагогіка : навч. посіб. / Г. А. Полякова, Т. А. Борова. – Х. : ИНЖЕК, 2011. – 374 с.

6. **Про затвердження** Національної рамки кваліфікацій України : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листоп. 2011 р. № 1341. – Режим доступу : www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF.

Надійшла до редколегії 15.03.13

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

УДК 307.733.3

Юрій ШАРОВ, Валентина МОЛОКАНОВА

Національна академія державного управління

при Президентіві України

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління

ТЕНДЕНЦІЇ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПРОЕКТНОГО ПІДХОДУ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

Досліджуються можливості застосування ціннісно-орієнтованого проектного підходу, що базується на концепції управління проектною спільнотою і на застосуванні «м'якого» компоненту, а також міжнародного стандарту ISO 21500 у сфері публічного адміністрування, зокрема в межах державних цільових програм розвитку.

Ключові слова: ціннісно-орієнтоване проектне управління, управління проектною спільнотою, міжнародний стандарт ISO 21500, «м'який» компонент проектного управління.

Юрий Шаров, Валентина Молоканова. Тенденции внедрения ценностно-ориентированного проектного подхода в публичном управлении

Исследуются возможности применения ценностно-ориентированного проектного подхода, который базируется на концепции управления проектной сообществом и на применении «мягкого» компонента, а также международного стандарта ISO 21500 в сфере публичного администрирования, в частности в рамках государственных целевых программ развития.

Ключевые слова: ценностно-ориентированное проектное управление, управление проектной сообществом, международный стандарт ISO 21500, «мягкий» компонент проектного управления.

© Молоканова В. М., Шаров Ю. П., 2013

Yuriy Sharov, Valentyna Molokanova. Valued-oriented project approach introduction tendencies in a public management

Application possibility of the valued-oriented project approach which is based on conception of project community management and on application of «soft» component, and also international standard ISO 21500 in the field of public administration, in particular, within the framework of state special purpose development programs.

Key words: valued-oriented project management, project community management, international standard ISO 21500, «soft» component of project management.

Останнім часом швидко зростає інтерес суспільства до професійного управління проектами як інструменту інноваційної трансформації економіки й суспільства в цілому. Проектне управління стало визнаною методологією у впровадженні змін у системах будь-якого рівня. З'явилася значна кількість публікацій з використання управління проектами в публічному адмініструванні [3; 4; 6; 8 – 10]. Проте в методології публічного адміністрування ще недостатньо уваги приділяється сучасним тенденціям проектного менеджменту, який усе більше стосується соціально-орієнтованих результатів проектів, формування суспільно-визнаних цінностей і соціальної відповідальності проектної діяльності, «м'яких компонентів», пов'язаних із підвищенням ролі людського фактору в епоху економіки знань, до якої прямує передовий світ.

З кінця 80-х рр. XX ст. управління проектами розвивалося в напрямі розширення застосування проектного підходу до сфер нематеріального виробництва та суспільної діяльності [11]. Наслідком цього було зростання складності системного описання зазначених категорій проектів та їх моделювання. Теорія систем, основи якої додатково розвинулись у 50 – 60-х рр. XX ст., почала використовуватися у проектному менеджменті завдяки роботам закордонних учених І. Ансоффа, Л. Заде, Дж. Форрестера, Р. Шенона та багатьох інших [1]. Сьогодні в управлінні проектами активно застосовується теорія складних систем (Н. Бусленко) [2], моделі системної динаміки та системний аналіз (Ф. Фельдбаум) [1], теорія прийняття рішень, креативні технології (С. Бушуєв) [6], теорія активних систем (В. Бурков) [4] та ін. Водночас у проектному менеджменті спостерігається відмова від жорстких ієрархічних систем управління й перехід до динамічних проектно-орієнтованих систем, які створюють нові стандарти управління проектами, програмами та портфелями проектів. З'являється управління на основі цінностей (англ. – management by value), яке структурує проектний підхід до створення цінностей та обумовлює специфічну місію кожної організації [6; 10]. У сучасній методології проект – це комплекс взаємопов'язаних заходів, обмежених у часі та вартості, призначених для створення унікальної цінності [8; 10]. Останнім часом усе частіше йдеться про перехід від економіки показників до економіки цінностей [4; 6; 8; 10], що робить ціннісно-орієнтований підхід інструментом еволюційного розвитку системи будь-якого рівня. Головна ідея управління проектами і програмами – це створення нової цінності шляхом реалізації програм і проектів [4; 6; 8]. Зазначена

концепція все ширше застосовується у практиці державного управління, і сьогодні в Україні проектний підхід стає загальноновизнаним інструментом регіонального розвитку територій [8].

Метою статті є дослідження можливостей застосування ціннісно-орієнтованого проектного підходу і в цьому контексті – міжнародного стандарту ISO 21500 у сфері публічного адміністрування.

Сьогодні в Україні майже всі місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування беруть участь у розробці та реалізації цільових програм соціально-економічного розвитку. Існуюча система розробки та виконання цільових програм, що регламентується Законом України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» [7], не відповідає вимогам часу, що підтверджується висновками як міжнародних експертів, так і вітчизняних науковців [8]. Успіх цільових програм соціально-економічного розвитку повинен вимірюватися не тільки економічною складовою, яка, звичайно ж, важлива для досягнення цілей програми, але також і внеском у зміцнення територіального сталого розвитку.

Управління проектами – це стандартизований підхід до ефективного управління цілеспрямованими змінами в соціально-економічних системах. Цей підхід застосовують для того, щоб чітко визначити: завдання проекту та кінцевий результат; виділені чи наявні ресурси; часові межі та обмеження. Цільові програми, бюджет, нормативно-правові акти – усе це нові продукти, діяльність зі створення яких цілеспрямована та обмежена в часі. У роботі над будь-яким документом бере участь велика кількість зацікавлених сторін, пересікаються різноманітні інтереси. І всім цим треба кваліфіковано керувати, контролювати відповідність отриманих результатів витраченим коштом, які виділені відповідним бюджетом, управляти «часом проекту». Таким чином, діяльність державних службовців у зазначеній частині є, по суті, проектно-орієнтованою. Автори вважають, що зараз в Україні відчувається потреба у встановленні єдиного порядку розробки та впровадження цільових програм, що реалізуються за державні кошти, шляхом стандартизації їх методології на основі проектно-орієнтованого підходу. Головна ідея управління проектами і програмами – створення нової цінності – має бути відображена в новому стандарті публічного адміністрування, якого на сьогоднішній день в Україні немає.

У сфері суспільної діяльності, публічного адміністрування результати програм та проектів хоча й можуть бути частково оцінені відповідними показниками, досить важко піддаються повному системному опису і врахуванню численних наслідків. Найбільш відомі індикатори оцінки цінності програм/проектів – «П'ять Е»: ефективність, результативність, додана цінність, етика, екологія (efficiency, effectiveness, earned value, ethics, ecology) та «Два А»: підвітність та прийнятність (accountability and acceptability). За допомогою цих індикаторів проект повинен бути вичерпно оцінений відповідно до своєї

мети та відповідно збалансований протягом свого життєвого циклу [10].

Методи, які застосовуються у проектах та програмах соціальної спрямованості, стосуються ранжування цілей та визначення пріоритетів діяльності, відповідних інтересам та цінностям громади. У таких випадках категорія «цінності» стає ключовою в переважній кількості проектів розвитку. Тому найбільш значущими факторами успіху для проектів та програм розвитку стають «м'які компоненти» проектного управління: цінності, довіра, соціальна відповідальність, культура взаємодії та ін. Створення та розвиток у проектах загальних цінностей, що розділяються всіма учасниками, трансформація цінностей у дієві механізми творчої діяльності мають забезпечувати інтеграцію зусиль усіх зацікавлених сторін й оптимізувати використання людських ресурсів. Отже, запровадження сучасних інструментів проектного менеджменту в публічному адмініструванні потребує від державних управлінців освоєння нових «м'яких компетенцій» – умінь домовлятися, знаходити творчі рішення, формувати довіру, підтримувати спільні цінності [9].

Оскільки специфікою сучасних проектів є те, що ключова роль у них належить потенційним зацікавленим сторонам, саме їх системи цінностей впливають на процеси формалізації проектів. При цьому цінності належить розуміти не тільки як зростання прибутків компаній та грошових компенсацій акціонерам, а перш за все як досягнення результатів, які кореспондуються із визначеними людськими цінностями та викликають задоволення зацікавлених сторін. Специфічна місія програми або проекту може бути визначена як забезпечення цінності всім зацікавленим сторонам. Успішне завершення проектів/програм, націлених на досягнення мети, означає, що зацікавлені сторони задоволені отриманою цінністю. Отже, стратегія розвитку організації будь-якого рівня розглядається як узагальнююча модель програмування діяльності для досягнення бажаного майбутнього, що складається з опорних концептуальних положень, спрямованих на створення цінностей для зацікавлених сторін. Головними засобами управління проектами і програмами розвитку на основі цінності [10], що можуть ефективно використовуватися в публічному адмініструванні, вважаємо:

- визначення місії, призначене для розширення потенційної цінності програми, яка (цінність) впливає із адекватного реаліям і очікуванням зацікавлених сторін формування генеральної мети діяльності, що є складним завданням;
- розробка архітектури програми, у якій група проектів, що формують програму, може працювати автономно, будучи частково інтегрованою для максимізації доданої цінності програми;
- формування програми з урахуванням вертикальних і горизонтальних ланцюгів формування цінності;
- принципи формування критеріїв оцінювання доданої цінності, отриманої від реалізації програми;
- управління спільнотами зацікавлених сторін, яке формує

інтелектуальний простір створення цінності в навколишньому оточенні.

У вересні 2012 р. опубліковано міжнародний стандарт з управління проектами ISO 21500 [12]. Це перший стандарт із сімейства стандартів ISO, який розглядає не лише управління окремими проектами, але й управління програмами та портфелями. Тому стандарт ISO 21500 може бути основою для національного стандарту у сфері розробки цільових програм розвитку. Стандарт ISO 21500 приділяє багато уваги взаємодії між процесами проектів, програм і портфелів та системою, яку вони обслуговують, ураховуючи масштаби управління та зв'язки зі структурою управління.

Близька спорідненість стандарту ISO 21500 настановам базового стандарту з управління проектами РМВoК [9] відразу впадає в очі. Так, перелік «предметних областей» ISO 21500 дуже близький до дев'яти «галузей знань» РМВoК, п'ять груп процесів РМВoК і стандарту ISO 21500 майже ідентичні. Проте показово, що в новому стандарті додано десяту предметну область «Стейкхолдери». І хоча вона за змістом має багато спільного з підрозділом «Управління комунікаціями» РМВoК, виокремлення сфери роботи зі стейкхолдерами свідчить про тенденції приділення підвищеної уваги формуванню і реалізації в проектах суспільно визнаних цінностей, про зміну ставлення до «м'якого компонента» управління в бік підвищення його пріоритетності.

У новому стандарті достатньо наочно підтверджується, що професійне проектне управління відходить від «жорстких» інструментів планування та переважного акценту на оптимізацію фінансового прибутку, а все більше уваги приділяє створенню нових знань (у стандарті 21500 додано процес «збереження пройдених уроків») та швидкому реагуванню на зміни навколишнього середовища (процеси «управління ресурсами» і «управління комунікаціями»).

Слід зауважити, що існують недоліки стандарту ISO 21500. Хотілося б, аби в ньому були відображені не лише минулі етапи розвитку методології, але й перспективні проактивні засоби розвитку управління проектами. У стандарті все ще бракує засобів системного проектно-орієнтованого розвитку та інструментів, що інтегрують стратегію розвитку з проектним управлінням.

Окремого аналізу також потребує нормативна база щодо залучення зацікавлених сторін до стратегічного планування та програмування розвитку територій. Практичний досвід доводить, що увага на це звертається лише тоді, коли ця робота здійснюється в межах міжнародних проектів, у яких робота зі стейкхолдерами і публічна експертиза змісту й очікуваних результатів проектів є обов'язковими. Соціально-політичний аналіз можливої стратегічної поведінки зацікавлених сторін, застосування моделі системної динаміки «рушійні сили – опори» [12] мають стати інструментами залучення до розробки програмних документів представників трьох базових секторів: влади, бізнесу, громадськості.

Останнім кроком управління програмами та проектами є процес

оцінювання досягнень, пов'язаний з ідентифікацією суспільної корисності, що отримуються за результатами виконання проектів і програм [11]. Контроль і оцінка результатів мають бути суспільно оприлюдненими, аби не тільки оцінити успіхи, але й внести корективи та відстежити усталеність отриманих результатів. Для процесу оцінювання мають бути встановлені адекватні сучасним тенденціям ціннісно-орієнтованого проектного управління індикатори та критерії для виміру прогресу реалізації проектів і програм. На жаль, стандарт ISO 21500 не додає майже нічого нового до відомих методів моніторингу реалізації проектів та програм, моніторингу відстежування інституційної, фінансової, політичної сталості отриманих результатів, не конкретизує положення щодо висвітлення та збереження досвіду та пройдених уроків, хоча відкритість та прозорість у розробці та реалізації державних цільових програм соціально-економічного розвитку – запорука їх успіху й відповідності потребам суспільства.

У контексті даної статті доречно наголосити на вже існуючому позитивному вітчизняному досвіді системного запровадження проектно-орієнтованих підходів до вирішення проблем місцевого розвитку, який сьогодні формується в межах широкомасштабної роботи Державного фонду сприяння місцевому самоврядуванню України за технічною підтримкою швейцарсько-українського проекту «Підтримка децентралізації в Україні» DESPRO [5] і методичною підтримкою Національної академії державного управління при Президентові України. Ідеться про реальну проектну діяльність публічних управлінців у межах Всеукраїнського конкурсу проектів і програм розвитку місцевого самоврядування. Конкурс породив реальну потребу в нових знаннях, зокрема з методології управління проектами в публічному секторі. Зазначене поставило нові завдання перед науковцями з огляду на необхідність адаптації проектного підходу до галузі місцевого самоврядування.

Уже вдруге здійснюється дистанційне навчання муніципальних управлінців, у якому не тільки передаються технології управління проектами, а й організовано широке обговорення проблем розвитку місцевого самоврядування, обмін передовими практиками і досвідом. Для організації навчання було ініційовано створення унікального віртуального навчального середовища у вигляді спеціалізованого Інтернет-порталу «Міжрегіональна інформаційно-освітня мережа «Ефективна держава». Фактором критичної значущості такої ініціативи є формування інформаційного простору для професійного спілкування і як наслідок – створення спільноти практиків «Інновації в місцевому самоврядуванні». Це перша реальна спроба роботи в такому віртуальному середовищі, яке за типом є проектною спільнотою. Безсумнівно, реалізовані ініціативи є прикладом ціннісно-орієнтованого проектного управління й очевидними є цінності, які формуються та навколо яких ведуться всі дискусії стосовно розвитку місцевого самоврядування з використанням інструментів

проектного підходу: це інновації у вирішенні проблем місцевого розвитку, відповідність потребам територіальних громад і зв'язок зі стратегіями розвитку, передовий досвід, сучасний управлінський інструментарій програмно-цільового підходу (інтеграція стратегічного та проектного підходів). У підсумку це сучасне середовище економіки знань, де підвищена кваліфікація та адекватна викликам суспільства соціально-професійна позиція управлінців є стратегічними, хоча й «м'якими» факторами розвитку.

Незважаючи на неоціненний позитивний ефект зазначених ініціатив, уявляється, що наявність відпрацьованих і відповідних сучасним тенденціям міжнародних і вітчизняних стандартів у сфері управління проектами, зокрема в публічному секторі, стандартів формування і реалізації державних цільових програм відіграла б значну позитивну роль у формуванні підвищених рівнів проектною зрілості організацій публічного управління, полегшила б засвоєння муніципальними і державними службовцями не тільки технологій і прийомів проектного менеджменту, а й проектного мислення як форми стратегічного мислення. Стандарт ISO 21500 створює певні методичні підстави для цього, а наведений приклад доводить практичну потребу в проведенні відповідної роботи в Україні.

Отже, у статті показано доцільність і можливість застосування міжнародного стандарту ISO 21500 у сфері публічного адміністрування в Україні, адже існують реальні потреби стандартизації діяльності з запровадження проектного підходу в інтеграції зі стратегічним плануванням, тенденції до створення спільнот практиків в управлінні проектами місцевого розвитку, підвищується увага до формування суспільно корисних результатів таких проектів на засадах інновативності та врахування інтересів зацікавлених сторін. Зміст міжнародного стандарту ISO 21500 свідчить про тенденції підвищення значущості «м'якого компонента» в проектному менеджменті, особливо під час його застосування в публічному управлінні, і висуває оновлені вимоги до професійних якостей державних управлінців у цій сфері. Державні службовці мають нарощувати потенціал нових «м'яких компетенцій», опановувати практичні інструменти управління проектними спільнотами для створення та підтримки спільних цінностей, що відповідає сучасним світовим тенденціям.

Список використаних джерел

1. **Блауберг И. В.** Сущность и становление системного подхода / И. В. Блауберг, Э. Г. Юдин. – М. : Наука, 1973. – 270 с.
2. **Бусленко Н. П.** Лекции по теории сложных систем / Н. П. Бусленко, В. Е. Калашников, И. Н. Коваленко. – М. : Радий, 1993. – 440 с.
3. **Бушуев С. Д.** Управление проектами: основы профессиональных знаний и система оценки компетентности проектных менеджеров / С. Д. Бушуев, Н. С. Бушуева. – К. : Ірідіум, 2006. – 208 с.
4. **Бушуева Н. С.** Модели и методы проактивного управления программами организационного развития / Н. С. Бушуева. – К. : Наук. світ, 2007. – 270 с.
5. **Інновації та розвиток місцевого самоврядування** // Швейцарсько-

український проект «Підтримка децентралізації в Україні» DESPRO. – Режим доступу : www.mx.despro.org.ua.

6. **Креативные** технологии в управлении проектами и программами / С. Д. Бушуев, Н. С. Бушуева, И. А. Бабаев [и др.]. – К. : Саммит книга, 2010. – 768 с.

7. **Про державне** прогнозування та розроблення програм економічного та соціального розвитку України : Закон України від 23 берез. 2000 р. № 1602-III. – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.

8. **Рач В. А.** Управління проектами: практичні аспекти реалізації стратегій регіонального розвитку : навч. посіб. / В. А. Рач, О. В. Россошанська, О. М. Медведєва ; за ред. В. А. Рача. – К. : К.І.С., 2010. – 276 с.

9. **Руководство** к Своду знаний по управлению проектами (руководство РМВоК®). Четвертое издание. – 2008 – Project Management Institute, Four Campus Boulevard, Newtown Square, PA 19073-3299 USA.

10. **Руководство** по управлению инновационными проектами и программами : Т. 1, версия 1.2 / пер. с англ. под ред. С. Д. Бушуева. – К. : Наук. світ, 2009. – 173 с.

11. **Шаров Ю. П.** Стратегічне планування в муніципальному менеджменті: концептуальні аспекти : монографія / Ю. П. Шаров. – К. : Вид-во УАДУ, 2001. – 302 с.

12. **Ярошенко Ю. Ф.** Моделі «рушійні сили – опори» в управлінні проектами та програмами : монографія / Ю. Ф. Ярошенко, Р. Ф. Ярошенко. – К. : Саммит-книга, 2010. – 160 с.

Надійшла до редколегії 12.02.13

УДК 303.4:631.143

Ірина КРИНИЧНА, Марія ГРИГОРОВА

*Національна академія державного управління
при Президентові України*

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління

ДОСВІД ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ БІОІНЖЕНЕРІЇ В СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ

Аналізується державний контроль у Сполучених Штатах Америки за використанням інноваційних технологій біоінженерії для залучення досвіду у створенні системи державного управління процесами забезпечення біолого-генетичної безпеки в Україні.

Ключові слова: державне управління, біолого-генетична безпека, генетично модифіковані організми, сучасні біотехнології, трансгени, гена інженерія, біоінженерія, державний контроль США.

Ирина Криничная, Мария Григорова. Опыт государственного контроля за использованием инновационных технологий биоинженерии в Соединенных Штатах Америки

© Криничная И. П., Григорова М. О., 2013

Анализируется государственный контроль в Соединенных Штатах Америки за использованием инновационных технологий биоинженерии для привлечения опыта в создании системы государственного управления процессами обеспечения биолого-генетической безопасности в Украине.

Ключевые слова: государственное управление, биолого-генетическая безопасность, генетически модифицированные организмы, современные биотехнологии, трансгены, геновая инженерия, биоинженерия, государственный контроль США.

Iryna Krynychna, Mariya Grygorova. Experience of the state control over bioengineering innovative technologies application in the United States of America

State control of the United States of America is analysed after the use of innovative technologies of bio-engineering for bringing in of experience in creation of the system of state administration the processes of providing of biogotype-genetic safety in Ukraine.

Key words: state administration, biogotype-genetic safety, genetically modified organisms, modern biogotechnologies, transgenes, gene engineering, bio-engineering, state control of the USA.

Стрімкий розвиток генної інженерії як одного з найперспективніших наукових напрямів кінця ХХ ст. обумовив необхідність вирішення питання забезпечення біолого-генетичної безпеки в системі національної безпеки багатьох країн. Світове співтовариство приділяє велику увагу розробці науково обґрунтованих підходів до оцінки переваг і недоліків використання генетично модифікованих організмів (ГМО) в процесі виробництва продовольчої сировини, харчової та фармацевтичної продукції.

Уряди багатьох країн світу підтримують розвиток сучасних біотехнологій як важливої рушійної сили зростання економіки, поліпшення добробуту населення та підвищення конкурентоспроможності національного виробництва. Однак з того часу, коли з'явилися перші відомості про експериментальні дослідження з ГМО, викликають тривогу наукові суперечки щодо їх потенційної небезпеки. Під факторами ризику в біогенно-інженерній діяльності розуміють потенційно можливі безпосередні та опосередковані несприятливі впливи генно змінених організмів або продуктів, виготовлених з них (які включають генно змінені організми), на здоров'я людини та (або) навколишнє середовище, обумовлені ефектом вставки рекомбінантної дезоксирибонуклеїнової кислоти (ДНК), функціонування трансгенів і передачею трансгенів від ГМО іншим організмам. Імовірність здійснення таких впливів та розміри відповідного збитку в сукупності визначають ризик генно-інженерної діяльності.

Питання забезпечення біолого-генетичної безпеки розглядали такі науковці, як: К. Бенбрук, С. Вольф, Т. Глер, Р. Деармен, М. Джованетті, Г. Каддік, А. Корнер, Р. МакКі, Дж. Месон, В. Моурір, Дж. Неп, Р. Ховард, П. Хубнер та ін., які у своїх працях виділяють ризики неконтрольованого використання генно модифікованої продукції (ГМП) та звертають увагу на можливі небезпеки її комерційного використання. Проте зазначені питання в межах забезпечення державним управлінням біологічної безпеки майже не розглядаються. Тому дослідження в цій галузі залишаються досить актуальними питаннями сьогодення.